

Pelikán, Jarmil

Ludowość u Mickiewicza

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. D, Řada literárněvědná. 1960, vol. 9, iss. D7, pp. 276-278

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/107810>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Z jejich výsledků však vidíme, že je to otázka základní, která rozhoduje o ideologii autora Dziadů, která ukazuje lidový charakter jeho díla, jeho spojení s lidem. Publikace významně přispívá k dokreslení pravdivého profilu největšího polského básníka.

Vyzvednout nutno rovněž ten fakt, že kniha při větším počtu autorů důsledně zachovává jednotnou koncepci a že neopakuje známé již poznatky.

Jarmil Pelikán

Maria Ullrichová, Lettres de Madame de Staël conservées en Bohême. Nakladatelství ČSAV, Praha 1959, 176 stran.) Že naše archivy pro nás stále ještě skrývají mnohá překvapení, je banální pravda. Avšak nad úhlednou publikací Marie Ullrichové si ji připomínáme znovu velmi živě, a to s nemalým potěšením. Mladá badatelka objevila v létě roku 1949 na zámku Kynžvartu u Mariánských Lázní neznámý literární odkaz Alexandra Dumase staršího. Chtěla v Plasech u Plzně v někdejších archívech rodiny Metternichů pátrat po dalších autografech. A tady začíná historie jejího nálezu korespondence paní de Staël i korespondence další, tak jak o ní pojednává a ji přináší tato publikace.

Jádrum knihy jsou dopisy francouzské spisovatelky paní de Staël (1766—1817) a některé jiné. Všechny, až na tři, pocházejí z doby mezi rokem 1808 a 1813; uvedené tři jsou z let 1814 až 1816. Jsou to dopisy, které Maria Ullrichová objevila v zámeckých archívech v Plasech, Orlíku nad Vltavou, Teplících, v brněnském archíve a v literárním archíve Národního musea v Praze.

Především jde o větší počet dopisů paní de Staël princovi de Ligne (14), dále o její dopisy knížeti Metternichovi (5), maršálu Karlu Schwarzenbergovi (2), mladému rakouskému důstojníkovi hraběti Mauriceovi O'Donnellovi (1), dceři prince de Ligne Kristině Claryové de Ligne (1), generálu Hitroffovi (1), kněžně Luise Radziwiłlové (1), neznámým adresátům (2). Mimo to je zde krátká báseň paní de Staël o princovi de Ligne. Dále se zde čtou dopisy prince de Ligne paní de Staël (3), Metternichovi (1) a jeho (dříve již známý) „portrét“ paní de Staël; dopisy Augusta Wilhelma Schlegela Karlu Schwarzenbergovi (1) a Gentzovi (1).

Vedle tohoto pozoruhodného souboru listů je druhou zajímavou součástí knihy dodatek. Jde o připojený výpis jak z (německých) rejstříků pražské policie z roku 1808, kdy paní de Staël se v doprovodu Schlegela a Sismondio vypravila přes jižní Moravu a Prahu do Teplic, kde hodlala navštívit prince de Ligne na zámku jeho provdané dcery Kristiny, tak z rejstříků brněnské policie z roku 1812, kdy francouzská spisovatelka přes Moravu přechala do Ruska, aby se odtud přes Švédsko uchýlila před Napoleonem do Anglie. Poněvadž bylo k publikaci možno připojit jenom několik ukázek ve faksimile, podala autorka všechny uvedené texty v diplomatickém přepise.

V předmluvě ke své knižce prezentované v jazyce francouzském seznamuje nás Maria Ullrichová s tím, jaké texty přináší, a podává povšechnou charakteristiku jejich významu. Líčí, kde a jakým způsobem dopisy objevila. Zmiňuje se o tom, do jaké míry něco z těchto dopisů bylo známo již dříve a v čem se jeví odůvodněnost, aby sem byly pojaty s ostatními. Pak charakterizuje stav, v jakém rukopisy našla, míru jejich čitelnosti (zvláště u dopisů prince de Ligne je malá), jejich pravopis a interpunkci (u paní de Staël jsou desolátní), povšechně i slohové rozdíly. Konečně také uvádí způsob, jakým si počínala při přepisování rukopisů, zvláště pokud jde o koncepty prince de Ligne, s pasážemi škrtnanými a nahrazovanými definitivním zněním, a jakých označení užívala k rozlišení. Drobné grafické změny přináší jen přepis dopisů paní de Staël, která místo teček nad i píše čárky: vydavatelka zde klade tečky.

Pak následují kapitoly, uspořádané podle korespondentů. První a nejrozsáhlejší je věnována korespondenci paní de Staël s princem de Ligne a dopisům s tímto okruhem souvisejícím. Je zde charakteristika přátelských vztahů mezi oběma hlavními dopisovateli. Autorka připomíná důvod druhé cesty paní de Staël do Německa, za níž francouzská spisovatelka chtěla sebrat materiál potřebný pro knihu *De l'Allemagne*. Zmiňuje se o jejím pobytu ve Vídni roku 1808 (vztahy k O'Donnellovi, s nímž se paní de Staël seznámila v Benátkách a jenž ji okouzloval, jsou zde doloženy textem jejího dopisu). Mluví o jejich stycích s princem de Ligne, s nímž se poprvé setkala osobně teprve roku 1808 ve Vídni, a o její cestě téhož roku do Teplic. Používá této příležitosti, která je jistě vhodná, aby podala celkem výstižný obrázek o tehdejší českém městečku. Zavdělčí se tím zahraničním staělistům. Pak následuje korespondence sama. Jednotlivé dopisy jsou vždy uvedeny autorčiny stručným výkladem; údaje v jejich textu a dobové narážky jsou vysvětleny v poznámkách.

Druhá kapitola podává dva dopisy paní de Staël a jeden Schlegelův adresované Karlu Schwarzenbergovi. Třetí otiskuje pět dopisů paní de Staël knížeti Metternichovi a jeden Schlegelův Gentzovi. Čtvrtá kapitola konečně obsahuje dopis paní de Staël kněžně Radziwiłlové